

Interviewproject van de Historische Vereniging Nieuwerkerk aan den IJssel

Interview op 23 oktober 2007 door Ludy Eijssink en Ben Volder met mijnheer J.H. Hagedoorn, Middelblok 32 te Gouderak.

De heer J.H. Hagedoorn (Herman) is geboren en getogen op de Steenplaats Hitland. Van 1941 tot 1967 heeft hij er gewoond. De familie Hagedoorn kwam uit Ane bij Gramsbergen in de omgeving van Hardenberg. Grote families werden aangetrokken voor het werk. Oma had een winkeltje in het oosten van het land. Zij is twee keer getrouwd. Uit haar eerste huwelijk waren er vijf zoons, Jan, Rieks, Freek, Harm en Herman, uit het tweede huwelijk met Berend Bosch een zoon Henk en een dochter Dina. De familie Bosch is vóór het eind van de oorlog met hun gezin teruggegaan naar Overijssel. In Nieuwerkerk aan den IJssel werd het krap met het voedsel, ginds was meer te eten. Twee van hun kinderen, Rieks en Freek, trouwden met een Nieuwerkerkse en bleven in Nieuwerkerk wonen.

Eerst woonde de familie Hagedoorn boven aan de dijk. Naast opoe Trijn Pols en Janus Spruit (opa van Henk Nobel). Het kon daar erg koud zijn en hard waaien. Later woonde de familie beneden aan de dijk van de Steenplaats, op de hoek van een rijtje van zes huisjes, op nr. 52. De familie Pols (Gert) woonde op de andere hoek. Achter deze huisjes stond nog een rijtje van vier huisjes. Daar woonde Jonna Burggraaf. Jonna redde de heer Hagedoorn als kind midden in de winter een keer uit een brandbijt. (Gat in het ijs om water uit te halen bij een eventuele brand) Wanneer zij de Jonna is uit het boek "Hein en Jonna van de Steenplaats", vraagt de heer Hagedoorn zich af wat in dat boek echt is en wat verzonnen. Het zal toch wel meegevallen zijn met de slavendrijverij? Hij denkt nog steeds aan de verhalen van de steenovens en de slavendrijverij: was dat vóór en in de oorlog niet bij vele bedrijven het geval? Denk eens aan het gezegde van minister Colijn, dat vissenkoppensoep ook goed was voor de mensen. Mijn vader werkte buiten Hitland in de bouw, als je dan de lonen vergeleek verdienden ze op Hitland meer en je hoefde niet heen en weer te fietsen. En tegenover het afdekken van droge stenen op hagen door rietmatten bij regen stond b.v. het krijgen van turf voor de kachel, daardoor had je heel de winter geen stookkosten. Er werd op de steenplaats in mijn jeugd zelfs kerstfeest gevierd bij Dirk en Rika Huisman, in het kantoor van hen. Dan mochten de kinderen van het personeel komen, ik mocht altijd komen dan kregen wij chocolademelk, een kerstverhaalvertelling en een leesboekje.

Als je deze tijd vergelijkt met die van toen, was het een fantastische omgeving om op te groeien. Je had alle vrijheid zo aan het water, nu is er zoveel ruimte niet, zijn er overal auto's. En wat je niet had, miste je ook niet. Stroom kwam er in 1952, de villa had eerder ook geen stroom. Alleen Grad van Vliet, die bij het Gemaal woonde, had een molen met een dynamo. De Groenendijk werd na de Watersnoodramp verhard. Daar is de heer Hagedoorn nog eens met zijn moeder mevr. Hagedoorn-Kreuk achter op de fiets vanaf geraakt. Zijn moeder fietste niet, had hij haar eindelijk overgehaald om bij hem achterop te stappen, reden ze van de dijk af!! Het liep goed af, al ging moeder niet meer achterop. Ze ging wel weer lopend boodschappen doen of naar haar moeder in Ver-Hitland. Oma was weduwe en woonde bij haar vader Klaas Mudde en was daar ook baakster.

Hitland was een gemeenschap, een eenheid. Niemand wilde van Klein-Hitland af om in een rijtjeshuis naast andere mensen te wonen. Er werd goed voor elkaar gezorgd. Ging je b.v. op verjaarsvisite, dan rolden anderen de rietmatten uit bij slecht weer. Ook kon iemand met een verstandelijke handicap, zoals Eep Stam, er werken. Tegenwoordig worden zulke mensen opgesloten. Aan de andere kant kwamen de mensen te veel bij elkaar, werd er gegluurd en ruzie gezocht. Al redde Jonna hem door oplettendheid het leven! Kontakten waren er met de 's Gravenweg, niet met het dorp. Tijdens de bombardementen in de oorlog op de spoorlijn verhuisde b.v. Kees Oosterom met dochters en zonen naar de Steenplaats. Op Ver-Hitland, waar oma van moederskant woonde, waren de mensen meer "schis" van de buitenwereld, meer op zichzelf gericht.

Op de Steenplaats werkten weinig Nieuwerkerkers. Begin jaren vijftig kwam er een grote groep mensen uit het oosten van het land, zoals de familie Bruinenberg uit Steenwijk en de familie

Schragen (Albert en Tinie) uit Nieuw-Buinen.. Eerdere bewoners als de familie Spruijt, Vuik of Pols, gingen naar de protestantse kerk, ook wel naar het kerkje op de 's Gravenweg. De nieuwkomers deden dat niet. Al ging de familie Vuik op zondag naar de kerk, toch moest de vader van Johannes op zondagmiddag de familie Mijnlieff met het rijtuig langs hun bezittingen rijden, langs de Batavier en andere eigendommen, zodat hij niet naar de kerk kon. Uit Zeeland, van Goeree-Overflakkee, kwam ook een hele ploeg mensen, allemaal manvolk, o.a. de latere baas Klaas Nieuwendijk. Dat was nadat de visserij daar geëindigd was. Veel mensen kwamen ook van de andere kant van de IJssel. Na het werk puilden de roeiboort om ze over te zetten uit. Dan wilden ze allemaal tegelijk naar huis. De familie de Jong kwam uit Rotterdam (later woonde Gerard van Dam daar), fam. Ad Bontam uit Woerden. Alida Spruit woonde er altijd al. Zij en Jonna waren de enige vrouwen die met de mannen meewerkten, stenen opgooien in de ovens, stenen richten en op een haag zetten van alles en nog wat deden zij.

Het was prachtig om als jongen zo vrij rond te lopen. Je hielp wel eens met het laden en lossen van de stenen of het op maat knippen van de rietmatten (bij het strikken van de rietmatten haalde je n.l. snel je handen open). Als er 's avonds een vrachtwagen kwam om te laden, vroeg de baas drie of vier jongens om voor een paar cent te helpen. Met Johannes Vuik heeft de heer Hagedoorn het nodige kattenkwaad uitgehaald toen ze zo'n jaar of tien oud waren. Dan speelden ze op de grote riethopen en als Dirk Huisman dat in de gaten kreeg, gingen ze snel elk naar een zijkant van de plaats. Zodat Dirk moest kiezen wie hij wilde grijpen, uitgleed en in de blubber lag. Dirk kon daar later wel om lachen. Of ze gooiden de afgesneden koppen van de rietmatten die werden samengebost tot een pak in de sloot om zo over de sloot te springen. Zijn neef Jan van Vliet sprong op een zondag bij het achtervolgen, met zijn goede pak er naast en kwam in het water terecht. Noten kapen bij de villa was niet eenvoudig. Ze gooiden met stenen en takken naar de noten. Dan kwam mevrouw Mijlieff met haar stok naar buiten. Nooit had ze een glimlach op haar gezicht. Tegen de twee dames die in de villa werkten was ze niet onaardig, dat ging wel. De dames waren er dag en nacht in de kost.

Met de stokers kon de heer Hagedoorn het goed vinden, vooral met Theun de Jong uit Krimpen aan den IJssel. De andere stoker was Marinus van Herk uit Gouderak. Van Theun mocht hij meehelpen om de turven ver in de gangen van de oven te gooien, dat was een heel apart vak. Net zo als het afschieten van een geweer zodat de turf ging branden. Om de beurt ging één van de stokers naar huis om zijn kleren te laten wassen, de andere bleef bij de oven. Johannes en ik gingen ook kortavonden (kort 's avonds op visite) bij hen, Theun bracht ons dan met het geweer in de aanslag naar huis en schoot dan in de lucht omdat er volgens hem gevaarlijke mannen rondliepen. Gerrit Pols rende hard weg en viel van de zenuwen in de regenton die bij de familie Hagedoorn op de hoek van het huis stond.

Met een betonnen rol werd in het voorjaar het zetveld voor de IJsselstenen vlakgewalst. Dan mocht er niet meer op gevoetbald worden, na het stookseizoen weer wel. Als er vorst dreigde, werden de pakken riet aangestoken die 's nachts rond de drogende stenen smeulden, zodat ze niet bevroren..

Aan het eind van de zomer repareerden de oudere mensen de ovens. In de winter werden er rietmatten voor de ingang gezet en daar werden de kapotte gebakken stenen tot stukken geslagen voor het verharderen van de wegen. Het rietmatten maken ging zomer en winter door, daar zat een knappe boterham in. Vroeger werd het alleen in de winter gedaan voor eigen gebruik.

Wanneer het stortregende of stormde, beslisten de moeders dat de kinderen niet naar de school op de 's Gravenweg hoefden te gaan.

De familie Hagedoorn had een middelgrote moestuin, kippen en konijnen. Voor de konijnen moest de heer Hagedoorn mooi gras, klaver enzovoort snijden. Als hij haast had sneed hij snel maar wat af. Dat kreeg hij 's avonds te horen. Met Hendrik Kleibeuker sr. mocht hij mee naar café het Zwaantje als daar de jaarlijkse konijmententoonstelling van Nut en Sport was. Hendrik hield witte Weners in een donkere schuur zodat ze niet verkleurden. De heer Hagedoorn verkocht dan de lootjes

voor hem. Zijn vader vond eens een bunzing in de val in de schuur. Herman en Johannes hadden die gevonden onder het hooi in de schuur bij Gert Pols en wij maar lachen. De jongens Kees en Pieter Pols keken de voetbalpool na en zeiden dat vader een prijs had gewonnen. Vader ging op de fiets naar Koos Honkoop met zijn formulier. Toen bleek het niet waar te zijn.

Corrie van Herk stond iedere week met haar geliefde Aai Blom te scharrelen onder het raam van de familie Hagedoorn. Vader had daar genoeg van. Hij deed water in de po en gooide dat omlaag. Al was het schoon water, het gescharrel was daar toen wel afgelopen.

Het liefst ging de heer Hagedoorn vissen. Bij zijn oom Klaas, getrouwd met Trijntje Pols. Oom Klaas woonde bij het oude station. Daar zat in het kanaal bij de spoorbrug veel baars en snoek. Als de werphengel met blinker was uitgegoot, was het of je op zee zat; zulke golfjes trokken de baarzen. In het haventje bij Molendijk gingen we palingen (paling vangen). De maden zocht je in de tonnen met slachtafval, na een paar dagen zon waren er genoeg om mee te vissen. Bij het gemaal op Kortenoord zwommen de glasaaltjes tegen de stroom in van het kanaal naar de IJssel en dan naar zee, een mooi gezicht. Wij visten tot ongeveer 1953/54 ook veel in de IJssel vanaf de villa van mevr. Mijnlief tot op de zelling bij de dijkdoorbraak (monument/beeld). De vis die we vingen o.a. brasem, voorn, blik, baars en paling werd dan schoongemaakt, gebakken en opgegeten. Daar was toen al een stuk zelling volgestort met waarschijnlijk huisvuil. Tussen de slikput en de vuilstort was nog een stuk zelling waar wilgentwijgen groeiden, die werden gebruikt om de rietbossen bij elkaar te binden. Daar bleef bij laag tij, in de slootjes water staan een "eldorado", daar zwommen stekelbaarsjes met van die mooie kleuren en diverse andere kleine visjes. We vingen er ook eens een grote snoek, die heeft de familie Vuik opgegeten. Er zwommen toen ook nog scholletjes net voorbij de vuilstort.

Schaatsen deed je langs de 's Gravenweg en op het kanaal. Wanneer het kanaal dichtgevroren was, kwamen er veel mensen langs die in Gouda pijpen gingen kopen. Bij een strenge winter ging dat de hele week door, ook in het weekend. Zelf heeft de heer Hagedoorn dat ook gedaan, voor hij weer uit Gouda terug was ging de pijp stuk.

De vader van Herman de heer Riexs Hagedoorn heeft korte tijd op de Steenplaats gewerkt. Daarna is hij schipper geworden en later heeft hij in de bouw gewerkt. Een zeven jaar oudere broer van de heer Hagedoorn (Joop) werkte bij Molendijk.

Als enige van de Steenplaats ging de heer Hagedoorn naar de Ambachtsschool in de Tamboerstraat in Crooswijk. Uit Nieuwerkerk aan den IJssel ging je naar die school in Rotterdam of in Gouda. Wim Flier zei eens: "Jij hebt altijd werk later". Na de richting bankwerken te hebben gevolgd, ging hij als dieselmonteur in de scheepvaart werken. Het werk was leuk tot de dieselmotoren niet meer aan boord werden gerepareerd maar werden geruild. Voor de veranderende technologie werd regelmatig bijscholing gegeven. De heer Hagedoorn trouwde met Tinie Pols uit Gouderak en ging daar in 1967 wonen. Hij heeft een zoon, Eric Jan, die in de containervaart zit, en een dochter die in Moerkapelle woont.

Veel ongelukken gebeurden er niet op de Steenplaats. Eens vloog de schuur van Gerrit Pols 's nachts in brand. Daar stond een kachel om het eten van de varkens te koken. Door de schrik kwam Maria Burggraaf met twee benen in een broekspijp naar buiten. Tijdens de Watersnoodramp werden er met een voorhamer gaten in de betonnen muur van de dijk op de dam geslagen voor een verankering. Daarbij sloeg één van de helpers zijn maat op zijn hand.

Het zou mooi zijn als de droogschuur (het Haaghuis) op de Steenplaats herbouwd zou worden en de kiepkarretjes weer vanaf boven op de dijk zouden rijden. Een open gebeuren om te laten zien hoe het vroeger was. Met olielampjes in de turfschuren, eigenlijk was dat gevaarlijk. Met rondleidingen, een demonstratie turf gooien.